

[J. O. Krag.]

ville anerkende DDR. Det er vel nok hovedårsagen til, at denne ordning er fortsat for østtyske borgeres vedkommende. Man ville ikke anerkende den østtyske republik, der blev oprettet af og ved Sovjetunionen uden afholdelse af frie valg, uden afholdelse af sådanne valg, som fandt sted i Vesttyskland. De statsretlige eksperter fastslår imidlertid, at der ikke er nogen nødvendig sammenhæng mellem de to ting. Man kan godt opgive kontrolrådspasordningen uden dermed og uden af den grund at anerkende Østtyskland.

Så skete der en skærpelse af rejserestriktionerne for østtyskerne, efter at Berlinmuren var blevet bygget tværs gennem Berlin. Jeg synes, der var en forståelig psykologisk baggrund for skærpelsen dengang. Muren er der stadig, men jeg tror, det er berettiget at sige, at ideen om at holde særlige straffeforanstaltninger i gang mod østtyske borgere som følge af den af Sovjetunionen ensidigt dikterede spærringspolitik mellem Øst- og Vestberlin i dag må anses for at være en forældet idé. Der er jo ingen i den vestlige verden, der i dag ville finde på at iværksætte en eller anden form for straffeforanstaltninger mod czekoslovakiske statsborgere, selv om Sovjetunionen med visse czekoslovakiske borgeres hjælp er ved at ændre det czekoslovakiske styre til et konservativt stalinistisk diktatur. Ingen ville komme på den tanke. Derfor mener jeg, det er berettiget at sige, at de restriktioner, man i en tidligere situation iværksatte imod østtyske borgere, er forældede i dag.

En historisk gennemgang af kontrolrådspasordningens virkemåde, og hvad der er sket, medens den har virket, vil vise, at Danmark og den danske regering gang på gang under disse restriktioners udvikling har været betænkelig ved dem og har krævet ændringer og lempelser i dem, ja, enkelte gange har insisteret på at få ændringer, og at den danske regering under denne politiske udfoldelse har opnået lempelser, endda meget betydelige indrømmelser. Det skal medgives, at vi har opnået disse indrømmelser imod, at vi accepterede de tilbageværende dele af systemet, men det er da i hvert fald sket, at vi har givet denne accept udtrykkeligt, idet vi sagde, at vi ikke var overbevist om, at de var rigtige.

Jeg erindrer fra de seneste år to tilfælde, hvor den danske regering gik meget kraftigt til værks, og hvor jeg selv personlig tog del i protesterne og i udformningen af de diplomatiske og politiske henvendelser, der altså også gav resultat.

Den ene gang var, da man nægtede kontrolrådspas og indrejsetilladelse til Bert Brecht-ensemblet i september 1963. Vi opnåede dengang ved den danske regerings energiske insisteren meget vidtgående lempelser, sådan at alt, hvad der faldt ind under grupperne videnskab, sport og kultur, kunne få kontrolrådspas. Det går selvfølgelig meget vidt.

Den anden gang var, da 3 østtyske journalisters rejse til Danmark blev afslået af de allierede myndigheder i februar 1967. Vi krævede dengang i princippet, at der blev givet den enkelte regering en ubetinget ret til i enkelttilfælde efter egen vurdering at kræve kontrolrådspas udstedt. Det er at gå meget nær til ordningens ophævelse, og en imødekommelse af det danske krav ville i realiteten have betydet ordningens praktiske bortfald.

Nu må tiden være inde til at drage denne konklusion. Vi har den opfattelse, at NATO-landene ved at opretholde en forældet restriktion, som helt har udtømt sin oprindelige værdi, gør mere skade på sig selv end på Østtyskland, der altid evner og altid har evnet at udnytte et afslag til propaganda imod NATO.

Vi fastholder vort forslag. Vi afviser regeringspartiernes ændringsforslag. En ændret ordning, vil jeg gerne understrege én gang til, vil kunne administreres i praksis, uden at man dermed har godkendt østtyske pas, og uden at man behøver at godkende østtyske pas. Jeg er overbevist om, at man i udenrigsministeriet og i justitsministeriet vil kende til praktiske ordninger, der gør det muligt at ophæve kontrolrådspasordningen uden derfor at anerkende de østtyske pas.

Når vi i vort ændringsforslag ikke har medtaget en anerkendelse af Oder-Neissegrænsen, skyldes det ikke, at vi er uenige i princippet. Vi har længe — også som regering — sagt, at forhandlinger om en endelig ordning af de polsk-tyske grænseforhold må ske på basis af de bestående grænser, og det må jo være Oder-Neisse. Det betyder, at vi